

P&C-cyclus

Raad 6 mei 2026

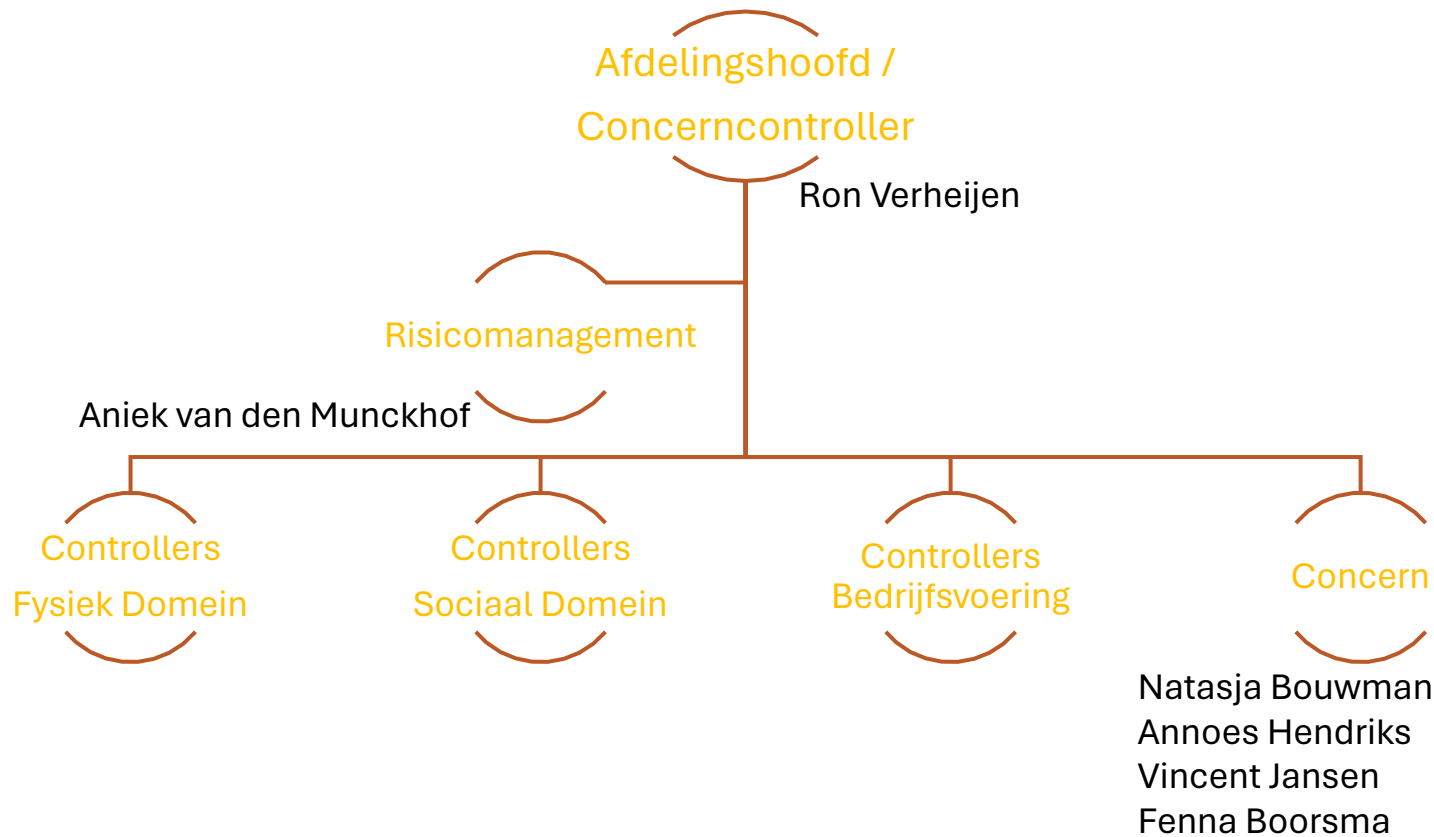

Wat gaan we doen?

1. Introductie Financiën & Control
2. Doelen van de P&C-cyclus
3. De Arnhemse P&C-cyclus met de rol van de raad hierin
4. Risicomanagement
5. Doorontwikkeling P&C-cyclus
6. P&C producten in de raad in 2026

Introductie Financiën & Control: wie zijn wij?

Concerncontroller bewaakt integraliteit; domeincontrollers en specialisten (o.a. risicomangers en controllers) leveren vakinhoudelijke financiële sturing

Waarde voor raadsleden: F&C levert feitelijk en professioneel advies, financiële onderbouwing, signaleert risico's en helpt complexe stukken duiden

Relatie F&C en de P&C-cyclus: coördinatie, uitvoering én doorontwikkeling

Wat is het doel van de P&C-cyclus?

De Planning & Control-cyclus heeft één overkoepelend doel:

Als hulpmiddel zorgen dat de gemeente haar doelen bereikt, binnen de beschikbare middelen, op een transparante en verantwoorde manier.

Dat gebeurt door een vaste jaarlijkse cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijsturen.

P&C-cyclus als bestuurlijk kompas

De P&C-cyclus helpt een gemeente om:

1. Doelgericht te werken (wat willen we bereiken?)
2. Binnen de begroting te blijven (wat mag het kosten?) en tussentijds bij te sturen (loopt het goed?)
3. Achteraf verantwoording af te leggen (wat hebben we gedaan en is het rechtmatig gebeurd?)

Het is daarmee een bestuurlijk kompas dat gemeente, college én raad helpt om effectief en transparant te werken.

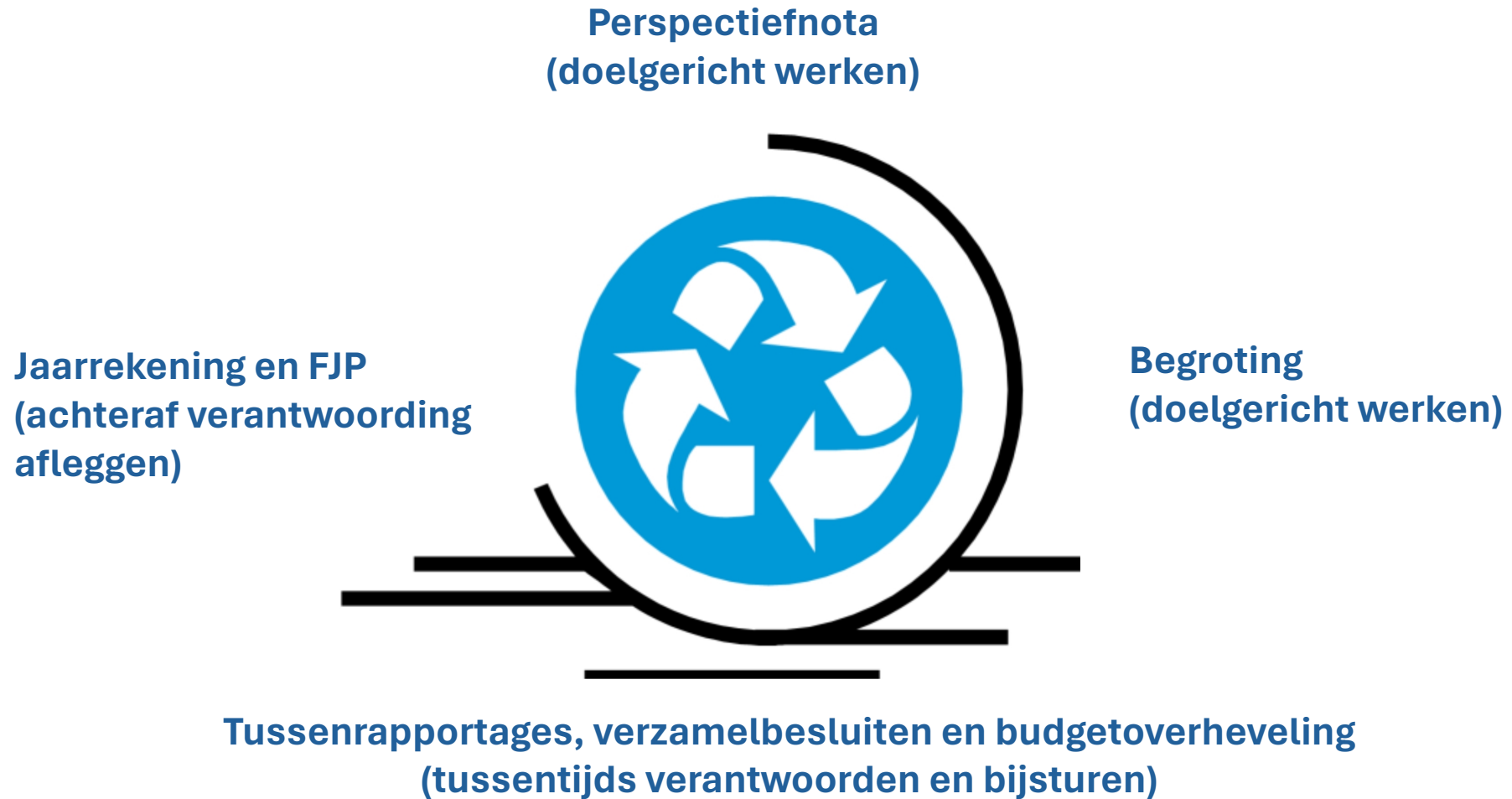
P&C-cyclus wettelijk verplicht

De P&C-cyclus is gebaseerd op wettelijke regelgeving:

- Gemeentewet: gemeente moet begroting en verantwoording opstellen (met deadlines)
- BBV (Besluit begroten en verantwoorden): bevat de regelgeving daarvoor (vereisten aan inrichting administratie, begroting en verantwoording)
- Financiële verordening gemeente Arnhem: naast de wettelijke vereisten heeft gemeente ruimte om zelf keuzes te maken bij inrichting van financieel beleid, beheer en organisatie (zoals bijvoorbeeld de P&C-cyclus)

De Arnhemse P&C-cyclus

Doelgericht werken

In Arnhem wordt gestuurd op ambities, doelen en inspanningen met bijbehorende financiële middelen

Arnhem kent twee belangrijke sturingsdocumenten in de P&C-cyclus:

- **Perspectiefnota (kaderstellende rol van de raad)**

Aan het begin van het jaar bepaalt de gemeenteraad wat belangrijk is voor de gemeente en welke richting het college moet volgen. Deze kaders worden vastgelegd in de Perspectiefnota: Wat willen we bereiken? Hoe gaan we dat doen? Welke middelen zijn ervoor nodig? De raad stuurt hierbij vooral met moties

- **Begroting (budgetrecht van de raad)**

Vóór 15 november stelt de gemeenteraad de Begroting vast: de beleidsmatige en financiële agenda voor het komende jaar en een raming voor de drie jaren daarna. De Begroting bestaat uit in de wet vastgelegde onderdelen, zoals programma's en paragrafen. De raad stuurt hierbij met moties en amendementen

Provincie toetst: Begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn

Doelgericht werken

Korte quiz: wat is een ambitie, wat is een doel en wat is een inspanning?

Ambitie

Bij meer inwoners voorkomen we financiële problemen

Doel

We zorgen dat Arnhemmers met financiële vragen ons kunnen vinden

Inspanning

We willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen

Tussentijds verantwoord en bijsturen

Het college verantwoordt of ze binnen de begroting blijft en stelt de raad voor tussentijds bij te sturen om de doelen te bereiken

Arnhem kent de volgende bijsturingsdocumenten in de P&C-cyclus:

- Tussenrapportages: Turap-1 en Turap-2 (controlerende en toezichhoudende rol raad)

Twee keer per jaar een voortgangsrapportage om inzicht te geven of de voorgenomen doelen voor het jaar worden behaald, of dit tot financiële afwijkingen leidt en waar nog bijgestuurd kan worden

- Verzamelbesluiten: drie in een jaar (bijsturende rol raad)

Bijstellingen van de begroting tussen begrotingsprogramma's om de begroting op orde te houden: effecten van raadsbesluiten, actualisatie van subsidies of andere rijksbijdragen en technische aanpassingen. Allemaal budgetneutraal

- Budgetoverheveling (controlerende rol raad)

Wat tegen het einde van het jaar niet is gelukt om te realiseren en waarvan wordt voorgesteld om het bijbehorende budget door te zetten naar volgende jaar

Tussentijds verantwoord en bijsturen

In Turap-2 wordt verantwoording afgelegd op de inspanning:

- inhoudelijk: wordt de inspanning zoals omschreven uitgevoerd?
- financieel: zorgt de inspanning voor een afwijking?
- planning: doet zich vertraging voor?
- risico: voorzien we een risico op niet realiseren, afwijking of vertraging?

Dit scoren we met **V** of **X**

En de **X** wordt toegelicht

We willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen			
Doel	Wat willen we bereiken? Inspanning	Wat gaan we daarvoor doen?	Waar staan we nu? Inh Fin Plan Ris
1.1 Bij meer inwoners voorkomen we financiële problemen	1.1.1 We zorgen dat Arnhemmers met financiële vragen ons kunnen vinden	Wij voorkomen zo veel mogelijk dat inwoners geldzorgen en/of schulden krijgen. Inwoners kunnen in acht wijken terecht bij een Goed Geregeld Arnhem loket voor financiële ondersteuning. Zij verwijzen indien nodig actief door naar onze schuldhulpverlening. Via Rijnstad bieden wij ketenpartners de training "Alert op geldzorgen aan, zodat zij geldzorgen kunnen herkennen en bespreekbaar kunnen maken én bekend zijn met de Arnhemse routekaart. We bieden kinderen en jongeren financiële educatie in het onderwijs met als doel te voorkomen dat jongeren in de schulden belanden.	✓ ✓ ✓ ✓

Achteraf verantwoording afleggen

Het college legt verantwoording af over de realisatie van de voorgenomen doelen en hoeveel dat heeft gekost: de raad stelt vast

In de P&C-cyclus is dit het laatste document over het jaar:

- Jaarrekening (controlerende en toezichhoudende rol raad) en Financiële Jaarrapportage Projecten

Na afloop van het jaar bepaalt de gemeenteraad (vóór 15 juli) wat we hebben gerealiseerd en welke financiële middelen hiervoor zijn ingezet. Daarbij kijken we terug op de Begroting. De Jaarrekening bestaat uit in de wet vastgelegde onderdelen, zoals programma's en paragrafen

In de Jaarrekening staat ook of alles rechtmatig en volgens afspraken is verlopen

De accountant controleert de jaarstukken op getrouwheid en geeft hierbij een controleverklaring af. Over de bevindingen rapporteert de accountant in het accountantsverslag.

Risicomanagement in de P&C-cyclus

Stellingen

1. Liever € 1.500 over een maand, dan € 1.000 nu
2. Ik ben ondernemer
3. Geef mij maar een vakantie op de ski's, i.p.v. aan het strand

3 keer ja? Grote kans op hoge risicobereidheid

Ook (bestuur) gemeente heeft bepaalde mate van risicobereidheid

Hoeveel risico's ben je bereid te nemen bij het behalen van je doelen?

Kan per situatie/ beleidsveld en per moment verschillen

Risicomanagement in de P&C-cyclus

Zonder risico's geen succes, dus bepaalde mate van risicobereidheid nodig

Risicomanagement ≠ alle risico's voorkomen

Risicomanagement = inventariseren en **beheersen** van risico's, hulpmiddel om doelstellingen te behalen

Hoe doen we dat in Arnhem?

- Transparant over risico's, zodat afgewogen een besluit kan worden genomen
- Risico's en kanttekeningen in raadsvoorstel
- 2 keer per jaar actualisatie gemeentelijk risicoprofiel > rapportage in paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen van begroting en jaarstukken
- Aanvullende afspraken grote, risicovolle projecten

Risicomanagement in de P&C-cyclus

De gemeente moet de risico's die ze neemt wel kunnen dragen

Weerstandsfactor:
$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Norm weerstandsfactor is ook indicatie risicobereidheid; hoe hoger, des te voorzichtiger

Huidige afspraak: minimaal 1,0 en uitgangspunt van 1,4

Meer info?: [Nota risicomanagement en weerstandsvermogen](#)

Doorontwikkeling P&C-cyclus

- In afgelopen jaren flinke stappen gezet: visuals toegevoegd, doelenboom op 1 A4, ER-doelen opgesteld, concrete formulering van inspanningen, koppeling van doelen aan budgetten, zero based begroten
 - alleen jaarrekening 2025 nog combinatie van ‘oud’ en ‘nieuw’
- Wat pakken we nog op in de komende periode:
 - aandacht voor website financiën.arnhem.nl
 - verbeteringen in de systematiek visies-beleidsnota's-uitvoeringsplannen met logische(re) koppeling aan de P&C-cyclus

P&C producten in de raad in 2026

Wat staat er vanuit de P&C-cyclus dit jaar op de raadsagenda?

- Jaarrekening 2025, Financiële Jaarrapportage Projecten en Turap-1 2026: mei/juni
- Verzamelbesluit 1 en 2: in mei en in juli
- Begroting 2027 en Turap-2: oktober/november
- Budgetoverheveling: december

Bij elk product zijn we uiteraard beschikbaar om toelichting, advies, uitleg en ondersteuning te geven

Wij hebben daarnaast frequent contact met de auditcommissie: deze commissie ondersteunt de raad in de P&C-cyclus door de kwaliteit van financiële informatie, risico's, rechtmatigheid en het werk van de accountant te beoordelen, zodat de raad zijn controlerende taak goed kan uitvoeren

P&C-cyclus

Dank voor uw aandacht!

